

Poština plačana pri pošti
6101 Koper – Capodistria
TISKOVINA
NDP

**Kulturni občasnik za mlade
zanesenjake** / Gledališče Koper
/ Pokrajinski muzej Koper /
Comunità Autogestita Costiera
della Nazionalità Italiana
Capodistria, Centro Italiano
"Carlo Combi" Capodistria /
Osrednja knjižnica Srečka
Vilharja Koper / Pokrajinski arhiv
Koper / Otok, zavod za razvijanje
filmske kulture, Izola / Pomorski
muzej "Sergej Mašera" Piran /
Znanstveno-raziskovalno
središče Koper
/ Letnik XIV / Številka 3 /
Februar 2021 / Brezplačni izvod /

**SKOK V PRAVLJICO
MODRO PIŠČE
GULIVER
ŽIVALSKÉ NOVICE
SUPER REVA**

2 5

6

4

7

1

3

1 2 3 4 5 6 7

Igor Štamulak, dramski ...

Odgovor se skriva na naslovnici. Poišči ga.

Foto: Jaka Varmuz

Februar je mesec preobleke, mesec, ko smo v dnevih pusta lahko čisto vse, kar si tiho želimo biti tudi vse preostale dni v letu. In prav zaradi tega je mesec februar tako primeren mesec, da na gledaliških straneh tokratnega Svetilnika predstavimo dramskega igralca Igorja Štamulaka, ki vas, otroci, s pripovedovalskim dogodkom *Skok v pravljico* vabi v vedno nove in nove domišljjske svetove. V njih je vse mogoče in v njih srečamo najrazličnejše junake. Prav tako se tudi vi sami lahko prelevite v tistega junaka, v katerega »kožo« ste od nekdanj želeli skočiti in pogledati skozi njegove oči. Toda Igorja ne srečamo samo v *Skoku v pravljico*, v mnogo igralskih preoblekah vas navdušuje v še številnih gledaliških predstavah. Katerih?

Naslove predstav (glej naslovnico) vpišite na prazna mesta pod fotografijami, označena mesta prepisite v za to namenjen prostor. Dobili boste geslo, kaj je Igor po izobrazbi in poklicu.

Da bi Igorja malce bolje spoznali, smo mu postavili pravljčno število vprašanj – sedem.

1) Kam bi najraje skočil v tem trenutku?

Kot Peter Pan bi zaprl oči in skočil v čas in prostor, kjer bi bilo vse po moje. Kjer ne bi bilo sovraštva, ne bi bilo razlik med ljudmi, ne bi bilo virusov. Kjer bi lahko vsak otrok dobil vodo in dnevni obrok. Skočil bi v čas in prostor, kjer ne bi bilo nesoglasij v družinah, in v čas in prostor, kjer bi bile maske na obrazu samo v gledališču.

2) Kako je skočiti v pravljico?

Osnovni namen *Skoka v pravljico* je bil, da se otroci naučijo nastopanja in da razvijajo svojo domišljijo. Velikokrat se nam je zgodilo, da pravljica o Pepelki na koncu ni bila osnovna pravljica, kajti otroke je veliko bolj zanimala usoda o čevljičku, ki je nesrečno iskal svojo lastnico. 45 minut, kolikor je trajala predstava, sem se vedno prepustil brezmejni domišljiji otrok. In če sem predvideval, kakšen bo konec naše zgodbe, me je vedno presenetila druga domišljjska pot otrok. Najbolj pa me je presenetila odzivnost otrok in želja po nastopanju; da je bila čaša domišljije res polna, so svoj delež opravili tudi starši, ki so se vedno z veseljem odzvali povabilu in so tudi oni skočili z nami v pravljico, kjer je vse mogoče.

3) Kako je skočiti v igralsko vlogo?

Skočiti v igralsko vlogo je vedno obdobje negotovosti, obdobje raziskovanja in brskanja po sebi. Primerjal bi jo lahko s skokom v morje. Vedno je treba ugotoviti, kakšna je globina morja, tako kot pri vlogi. Treba se je prepričati, ali je voda že dovolj topla za plavanje, kot pri iskanju značaja v vlogi, ki jo pripravljajš. Ugotoviti je treba, koliko časa si lahko v vodi in koliko kondicije imaš za plavanje. Prav tako je pri

oblikovanju vloge, saj na odru nisi sam in mora celotna ekipa usklajeno priti do cilja, ki se mu reče premiera.

4) Kako pa je skočiti v kajak in narediti res veliko kilometrov od Pirana do Benetk?

Med poletjem sem se odločal, kam naj grem. Želel sem nekam, kjer se bom lahko izognil negativnemu vplivu covida na ljudi. Pravijo da je odgovor vedno pred našim nosom, in glede na to, da sem doma v Piranu, je bilo pred mojim nosom morje in malo naprej Benetke. Nič nisem razmišljal o tem, ali sem kondicijsko pripravljen za tak izziv. Poklical sem Janeza Skoka in ga povprašal, ali si lahko izposodim kajak. V naslednjih dveh urah sem že bil v Tacnu in naslednje jutro v Piranu, kjer sem začel potovanje. Odveslal sem v svojo domišljijo, kjer sem se pogovarjal z velikimi morskimi klobuki, labodi, ki so mi kazali varno pot, in ribami, s katerimi sem si delil morje. Potovanje je trajalo 5 dni, koliko kilometrov oz. milj sem naredil, me ni nikoli zanimalo, saj me je pot, ki je polna različnih dogodkov, pripeljala do končnega cilja. In prav ta izkušnje veslanja od Pirana do Benetk me sedaj polni z dodatno energijo, ki jo vsi potrebujemo.

5) Kako je potekal pogovor/dialog z mladimi gledalci v času karantene?

Otroci so veliko bolj prilagodljivi na nove medije kot mi, ki si z virtualnim svetom nismo ravno na TI. Otroci so odzivni na naša vprašanja, so željni sodelovanja. A v naši podzavesti se vedno plete misel, kako je bilo, ko smo še bili v gledališču. Vendar moramo vsaj za nekaj časa pozabiti na prejšnje obdobje in se iz dane situacije naučiti novih stvari, ker ni nujno, da je vedno vse slabo. Vsi vemo, da je gledališče živ organizem in mi se mu moramo

prilagoditi, ne gledališče nam. Gledališče se bo po svojih močeh prilagodilo danim razmeram.

6) S kom vse si skakal oziroma še skačeš v pravljico v virtualnem svetu in kakšne so zgodbe, ki jih prenašaš/-te na mlade gledalce?

Tudi sedaj skačem v pravljico z otroki, le da so ti otroci moji gledališki kolegi, ki v sebi najdejo svojega otroka. Presenetljivo je, ko zagledam Mojco Partljič, ki se prelevi v ljubosumno in po svoje pametno kokoš, Evo Tancer kot veselo miško, Blaža Popovskega, ki nam kot klobučar predstavi vse vrste klobukov v pravljici *Moj dežnik je lahko balon* ali pa kot samozavesten petelin kikirika ter skupaj z modro kokoško naznanja začetek in konec dneva v *Modrem piščetu*. Rok Matek je kot zaspani polhek, ki mu motimo zimski spanec. Ko pa se Luka Cimprič v *Zvezdici Zaspanski* iz hudobnega Ceferina brez srca prelevi v ljubečega sina, je tako meni kot gledalcem bolj toplo v prsih.

7) Ker je sedem pravljčno število, je to zadnje vprašanje ... iz domišljije izlij kratko pesmico, ki jo podarjaš vsem mladim gledališkim navdušencem.

Kratka pesmica tokrat ni plod moje domišljije, za uvod v *Skok v pravljico* jo je napisala direktorica Gledališča Koper **Katja Pegan** in gre tako:

*Kdor si želi,
naj z nami leti,
med nove junake,
nad bele oblake.
Da bo lep dan!
Da bo lep dan!*

*Če sončen je dan,
al' z dežjem obdan,
v pravljici naši
nikoli nisi sam.
Da bo lep dan!
Da bo lep dan!*

Mirko Vuksanović je avtor glasbe za zgornjo pesem in vsem glasbenikom med vami ponuja **notni zapis**.

S svojim instrumentom zaigrajte melodijo. Na spletni strani Gledališča Koper (domov/za otroke/kulturni občasnik Svetilnik) boste našli tudi melodijo pesmi. Naučite se zapeti pesmico, in ko bo prišel čas, da se bomo srečali v gledališki dvorani, jo bomo glasno in pogumno peli vsi skupaj.

Design by All-free-download.com

DA BO LEP DAN

Kdor si želi, Naj z nami leti,
Med no-ve ju-na-ke, Nad be-le ob-
la- ket Da bo lep dan!
Da bo lep dan! Da bo lep dan! Če
son-čen je dan, Al' z dež- jem ob- dan,
V prav- lji- ci na- si, ni- ko- li ni- si
sam! Da bo lep dan.
Da bo lep dan. Da bo lep dan!

Zdaj pa še zadnji skok, tokrat

iz pisarije v risarijo in barvarijo

Igorja sem vprašala, kateri trije junaki iz pravljic so mu najljubši, in zakaj? Odgovoril mi je tako:

CEFERIN, ker se mu kamen spremeni v srce;
MODRI HUH, ker končno najde svojo mamo,
in **JELKA**, ki s svojim balonom poleti v izmišljeno deželo.

Zdaj pa k nalogi.

- 1) Tri izbrane like narišite na malo trši karton (lahko na kartonaste škatle za čevlje, kosmiče, sol ...) in jih izrežite. Junake narišite take kot jih vidite sami. Lahko jih ustvarite popolnoma drugačne kot jih poznate iz pravljic.
- 2) Iz malo večje škatle (za čevlje, od televizorja, toasterja ...) si izdelajte gledališče tako, da odstranite eno daljšo stranico škatle, notranjost pobarvate s črno barvo, od zgornje leve do desne stranice (po dolžini/vodoravno) pa napnite tanko žico. Na prvi žici, ki mora biti čisto na začetku škatle, tam, kjer ni strani, obesite kos blaga, ki bo postal gledališka zavesa. Le-ta mora biti polovična, da jo boste lahko odprli na levo in desno. Na preostale žice pa boste lahko obesili: sceno, ali ostale junake, ali rekvizite, ali ...
- 3) Junakom napišite vašo izvirno zgodbo.
- 4) Poiščite soigralce.
- 5) Skupaj uprizorite vaš Skok v pravljico.

Veseli bomo, če nam boste poslali kakšno zgodbo, mogoče posnetek ali fotografijo svoje predstave. Naslov za pošiljanje: Gledališče Koper, Verdijeva 6, 6000 Koper, s pripisom »za Svetilnik«. * Samanta

Foto: Bala Svetilnik Hobbi

Muzejski koronačas na fotografijah

Posneli smo kratke videe za pouk na daljavo in v njih predstavili nekatere predmete iz etnološke zbirke. Na fotografiji vidite Brigito, ki v rokah drži mikavno dišeč predmet.

V prazničnem decembru smo na Zoomu pripravili delavnico o Krašenju blaga. Otroci so si skupaj s kustosinjama Tino Novak Pucer in Tanjo Milharčič ogledali zanimivo otroško srajčko iz etnološke zbirke ter nato okrasili blago z barvami. Valentina in Angela sta nas presenetili s svojimi zanimivimi prtičkoma.

Zanimivosti iz muzeja

Knjige:
Muzejski vodnik v angleščini

Poleg slovenskega in italijanskega Muzejskega vodnika (3 €) je od letos v naši trgovini na voljo tudi **Muzejski vodnik** v angleškem prevodu. V vodniku lahko odkrijete skrivnosti našega muzeja, tudi z zanimivostmi, ki jih deli Reks. *

Ali veste, da je med slavnimi Koprčani tudi zdravnik **Santorio Santorio**, ki naj bi v sodelovanju z **Galileom Galilejem** izumil termometer?

Knjiga iz leta 1725 zdravnika Santoria Santoria (1561–1636), v kateri si lahko ogledate **Santorijevo tehtnico za merjenje telesne teže**. *

Ali poznaš Carpaccia?

smo za vas pripravili nove izzive. Poleg že znanih kvizov se lahko preizkusite v spoznavanju renesančnega slikarja **Vittoreja Carpaccia** in zanimivostih z razstave **Srce Kopra**. *

Muzejski vodnik
Pokrajinski muzej Koper

Koper – Capodistria 1500

Znane koprške osebnosti v obdobju 1797–1945, 2. del

Nova občasna razstava Pokrajinskega muzeja Koper

V muzejski galeriji je na ogled razstava, posvečena Koprju in pomembnim osebam, ki so delovale v njem. Razstava se osredotoča na obdobje od 1797 do 1945, po zatonu Beneške republike, ko v času Napoleonove oblasti Koper doživi veliko sprememb, saj leta 1918 porušijo Levji grad in začnejo dokončno odstranjevati mestno obzidje z obrambnimi stolpi. V času Avstrijskega cesarstva, leta 1827 nastane nasip s cesto, ki je odslej povezovala Koprski otok s Semedelo, ki si jo lahko ogledaš na spodnji sliki.

Da boš spoznal/-a znane osebe iz tega zanimivega obdobja, poveži simbol ali trditve o tej osebi z njegovim portretom. Pomagaj si z opisom ob portretu! Želimo ti uspešno iskanje in povezovanje!

Vabimo te, da nalogo rešiš tudi s pomočjo ogleda virtualne razstave na: www.pokrajinskimuzejkoper.si/si/nestalne-razstave/koper-capodistria1500-1797-1945

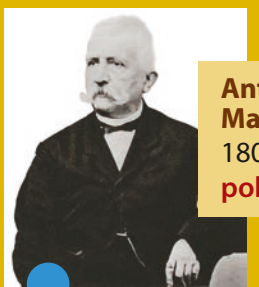

Potretiranci

Antonio Leiss (Alisi)
1876–1954
umetnostni zgodovinar

Zanimivost: Bil je zaslužek za ustanovitev Pokrajinskega muzeja Koper. 😊

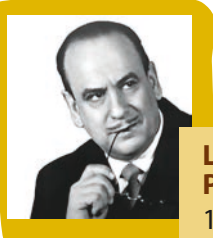
Antonio Madonizza
1806–1870
politik

Carlo Combi
1827–1884
zgodovinar

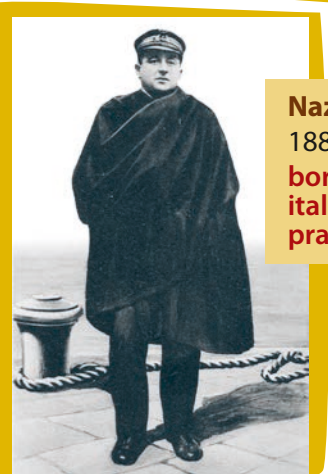
Pier Antonio Quarantotti Gambini
1910–1965
pisatelj

Libero Pizzarello
1904–1974
fotograf

Francesco Andrea Elio Grisoni
1772–1841
veleposestnik

Nazario Sauro
1880–1916
borec za italijanske pravice

Simboli in trditve

Imel je v lasti del Piranskih solin.

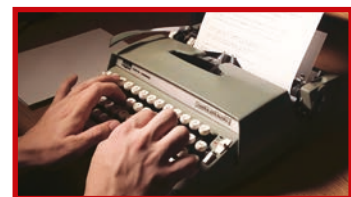
Hiša Nazaria Saura v Koprju.

Hiša družine Madonizza v Koprju.

Preučeval je umetnine.

Napisal je Esej antične zgodovine za mlade.

Rešitev: Imel je v lasti del Piranskih solin – Grisoni // Casa de Madonizza – Madonizza // Napisal je Esej antične zgodovine za mlade – Combi // Preučeval je umetnine – Alisi // Casa Nazario Sauro – Sauro // fotoaparar – Pizzarello // pisalni stroj – Gambini

* Tanja

Napovednik dogodkov

Lov na zaklad:
raziskovanje muzeja za družine

S pomočjo načrta (cena: 1 €) boste samostojno raziskovali zbirke in v njih poiskali predmete, ki so predstavljeni na priloženih nalepkah. Da bo vaš muzejski vodnik popoln, lahko pod vsako fotografijo izpišete ime predmeta oz. podatke o njem.

Priporočamo vam, da v izogib čakanju na ogled svojo udeležbo predhodno najavite po elektronski pošti: info@pokrajinskimuzejkoper.si *

Ustvarjalna delavnica po videokonferenci: Pust

Sobota, 13. februar 2021, 10.00–11.30

Pustno soboto si bomo popestrili s spoznavanjem raznovrstnih pustnih običajev v naših krajih. S kustosinjo Tino Novak Pucer se bomo sprehodili po zbirki in z zgodbami o šemah zajadrali v ustvarjanje svoje maske. Družili se bomo po videokonferenci, zato si pripravite škarje, trši papir (šeleshamer), lepilo, kolaž papir, barvice, kakšen kos vrvice in, če imate, kakšno leseno palčko. *

Anno 2021: ricordando Dante Alighieri...il Sommo Poeta

Sapete che quest'anno si celebrano i **700 anni dalla morte di Dante?** Come potete leggere nel riquadro, egli fu un poeta italiano assai importante che nacque a **Firenze** nel lontano **1265** e morì a **Ravenna** nel **1321**.

Dante Alighieri fu un poeta italiano molto importante, creò la **Divina Commedia**: un capolavoro letterario scritto tutto in rima.

Egli è l'autore di un'opera famosa in tutto il mondo, ma anche molto complessa... È la **Divina Commedia**, l'opera letteraria più tradotta, seconda solo alla Bibbia!!! Come mai l'interesse per un libro così vecchio è ancora così presente? Sarà colpa del contenuto o dell'argomento? o degli argomenti... la **Divina Commedia**, infatti, può essere letta (o interpretata) in modi diversi. Possiamo però, come già nella Bibbia con le parabole, imparare una lezione tramite l'allegoria oppure la si può anche leggere nel suo significato spirituale. È molto complicato, per cui ogni traduzione della **Divina Commedia**, anche quella scritta da Dante in un italiano volgare del '300, è sempre accompagnata da un commento.

Ma di cosa parla la Divina Commedia?

Racconta di un viaggio fantastico nel mondo dell'al di là che Dante intraprende durante la Settimana Santa del 1300 (è il periodo che precede la Pasqua)...

Dante, camminando, si perde in una foresta oscura... che rappresenta il peccato ma alla fine viene salvato da Beatrice! Attraversa i tre regni, dunque scrive tre Cantiche per raccontarlo – Inferno, Purgatorio e Paradiso. Incontra molte persone, realmente esiste e altre no, ma alla fine, dopo aver incontrato pure Lucifero (il diavolo), ritorna nel mondo dei vivi a "riveder le stelle"!

Nel mezzo del cammin di nostra vita mi ritrovai in una selva oscura, ché la diritta via era smarrita. Ahi quanto dir qual era è cosa dura esta selva selvaggia e aspra e forte che nel pensier rinova la paura!

Ecco le prime due terzine del *Canto I dell'Inferno*, con cui inizia la *Divina Commedia*!!!!

A far capire quest'opera monumentale ma anche a divulgarla, ci pensano i **dantisti**, essendo questo uno dei loro compiti principali!!!!

Hai mai sentito parlare della **Società Dante Alighieri (SDA)** e sai che un suo **Comitato** opera anche in Slovenia, proprio a **Capodistria**?! La Società Dante Alighieri, che prende il nome dal grande poeta, ha lo scopo di "tutelare e diffondere la lingua e la cultura italiana nel mondo" attraverso i suoi Comitati.

I **Comitati della Dante** hanno diversi compiti come, per esempio, **certificare la conoscenza della lingua italiana**, promuovere l'iniziativa *Parchi letterari*, ovvero lunghe passeggiate nei luoghi che hanno ispirato le opere di molti grandi autori; viaggiare virtualmente nel mondo di Dante e molto altro ancora attraverso la rete dei comitati sparsi in tutto il mondo (quasi 500!). Poi ci sono tanti eventi che ogni anno ricorrono e ai quali anche la tua scuola partecipa o potrebbe partecipare. Per la *Settimana della cultura italiana nel mondo* (che si svolge la terza settimana di ottobre) hanno luogo i laboratori *DanteXtutti*; poi c'è la *Settimana della cucina italiana nel mondo* o il concorso cinematografico, quello di canto o quello molto prestigioso per chi scrive romanzi: **Il premio strega!**

Ma per non dimenticare **Dante** durante l'anno, ci sono **tre giornate** speciali a lui dedicate: il **Dantedì** (**25 marzo**, giorno in cui il viaggio di Dante, nella *Divina Commedia*, ha avuto inizio), la **Giornata della Dante** (**29 maggio**, data della nascita di Dante) e il **13 settembre** (**il giorno della sua morte**). In tale data a Ravenna si accende la lampada nella tomba di Dante.

Se ti interessa conoscere qualcosa di più sulla Società Dante Alighieri puoi visitare il sito della Sede centrale <https://ladante.it> oppure informarti delle nostre iniziative in Slovenia attraverso la nostra pagina social <https://www.facebook.com/DACapodistria>. Per informazioni o per associarsi, mandate una mail a: dacapodistria@yahoo.com.

Disegno: Luca Stella, per gentile concessione

Glossario:

Allegoria: con l'allegoria esprimiamo qualcosa di astratto attraverso un'immagine concreta. Esempio: le tre Fiere, la Lonza, il Leone e la Lupa. La Lonza è una specie di lince che è l'allegoria della lussuria (dell'eccessivo piacere), il Leone rappresenta la superbia (la presunzione) e la Lupa raffigura la cupidigia (avidità).

Dantista: studioso di Dante e delle sue opere.

Parabola: sono storie raccontate che rivelano informazioni più importanti riguardo la vita di Gesù.

Sommo: grandissima / persona di intelligenza superiore.

Terzine: strofe di tre versi.

* **Valentina Petaros Jeromela**
Presidente Società Dante Alighieri – Slovenia, Comitato di Capodistria

Literarne obletnice

V mesecu januarju smo se spomnili kar dveh pomembnih obletnic v svetu slovenske mladinske književnosti. Najpomembnejša je letos 140. obletnica smrti pisatelja **Josipa Jurčiča**, saj je **vlada Republike Slovenije leto 2021 razglasila za leto Josipa Jurčiča**.

19. januarja je bila 145. obletnica rojstva **Dragotina Ketteja** (19. januar 1876–26. april 1899).

9. februarja pa se spomnimo 150. obletnice rojstva **Frana Saleškega Finžgarja** (9. februar 1871–2. junij 1962). Ob tej priložnosti bo založba Mladinska knjiga izdala spominski album.

Na Oddelku za mlade bralce knjižnice Koper **hranimo vsa pomembnejša dela** omenjenih pisateljev. **Naročeno gradivo lahko prevzimate posamično v avli oddelka na Verdijevi 2. * Urška**

Poveži pare

Za vas dragi bralci pa smo pripravili **slikovni kviz Poveži pare** in tako počastili **spomin na naše literarne velikane**.

 Povežite portrete znanih slovenskih pisateljev z njihovimi deli.

Fran S. Finžgar

19. februar 1871, Doslovlče
2. junij 1962, Ljubljana
Slovenski pisatelj, dramatik in prevajalec.

Kozlovska sodba

v Višnji Gori
Humorna satira, ki je prvič izšla leta 1867 v reviji Slovenski glasnik..

Dragotin Kette

19. januar 1876, Prem pri Ilirski Bistrici
26. april 1899, Ljubljana
Slovenski pesnik in pisatelj.

Pod svobodnim

soncem
Slovenski zgodovinski roman, ki je bil v knjižni oblik prvič objavljen leta 1912.

Josip Jurčič

14. marec 1844, Muljava, Slovenija
3. maj 1881, Ljubljana
Slovenski pisatelj in novinar.

Šivilja in škarjice

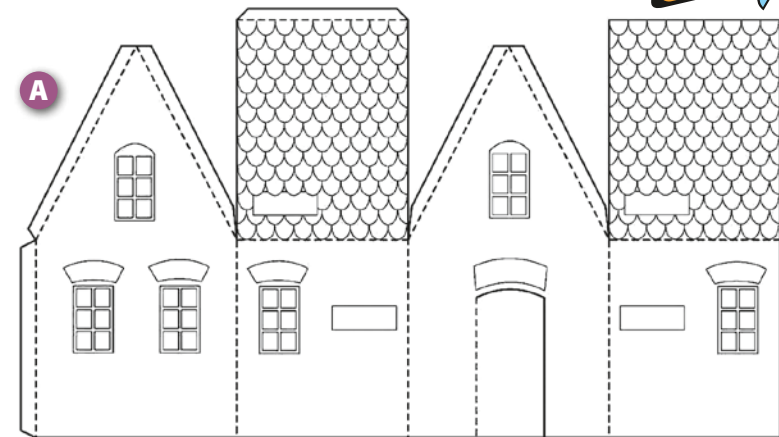

Slovenska pravljica, ki je bila prvič objavljena leta 1896 v reviji Angelček.

Jurčku bomo pomagali hišico zgraditi ...

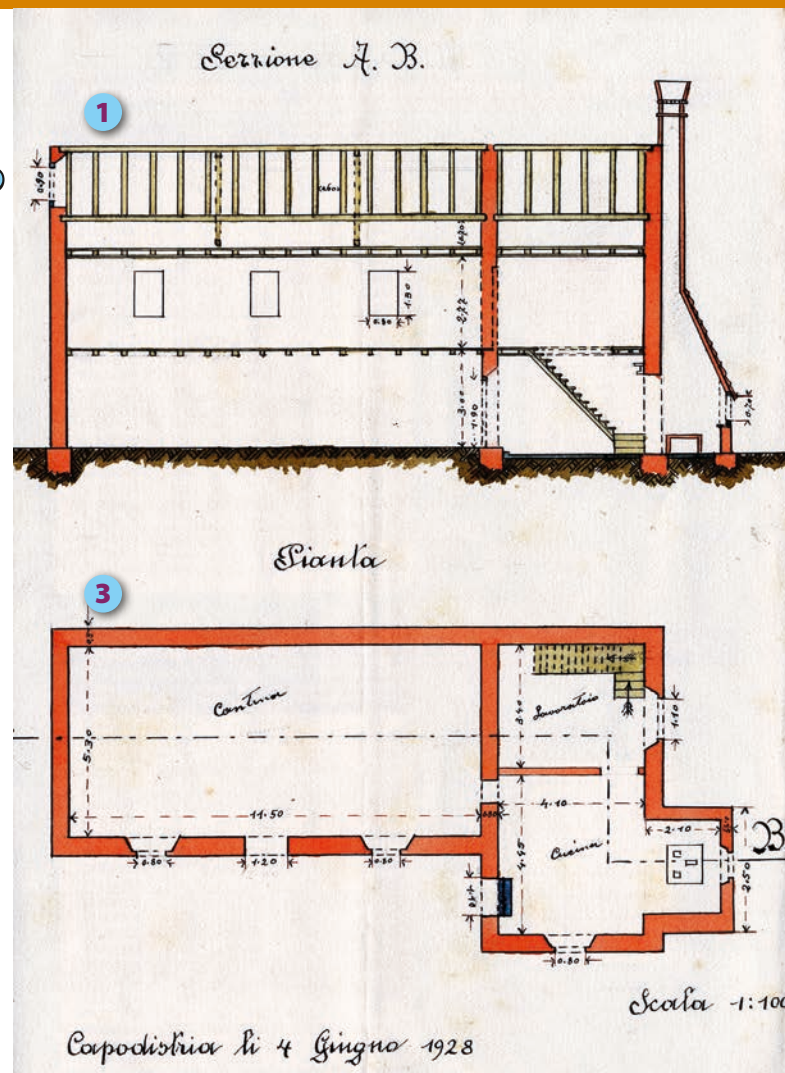
(Janez Bitenc *Naša četica koraka*)

Od otroštva dalje se ukvarjamo z **gradnjo hiš**. Prvotno so to preproste otroške risbice, nato so male mojstrovine iz kock, potem so kartonaste sestavljanke, vmes je kupljena že narejena igrača, pardon hiša, **bolj ko rastemo, večje in zahtevnejše so naše hiške**. Pa prav ponosno jih pokažemo domačim in vsemu svetu, ki pride na obisk. Včasih otroško veselje do ustvarjanja hiš zraste z otrokom v resen poklic in takrat nastanejo prave hiše, velike ali majhne, v katerih imamo svoj dom in svoje otroške hiške.

In kako nastane hiša?

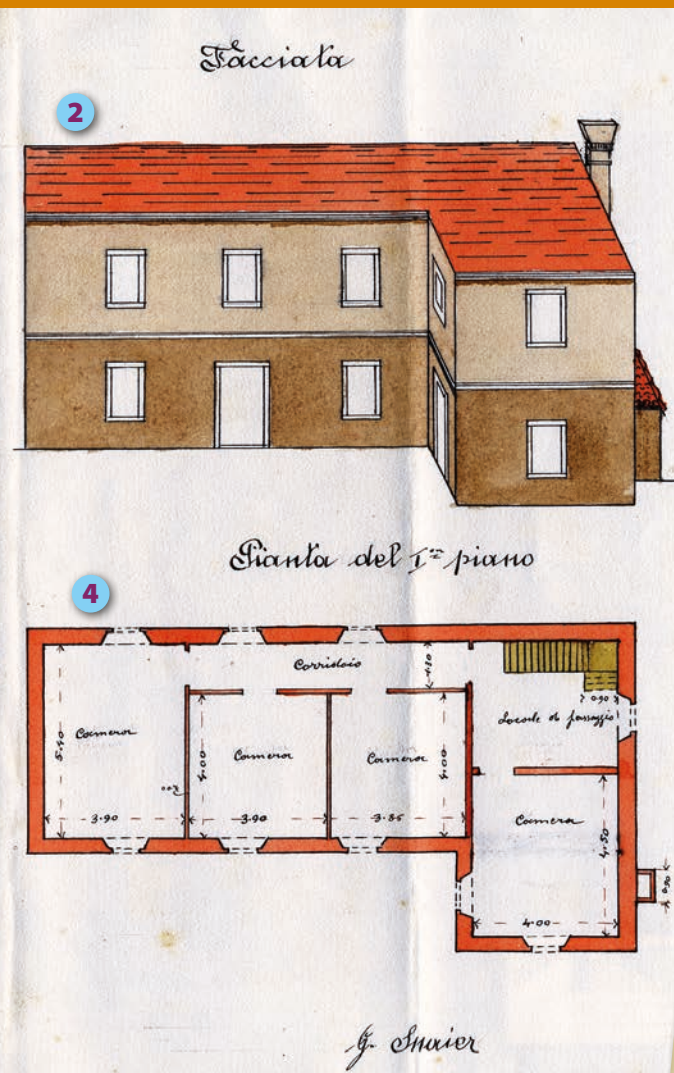
Ideja o hiši najprej potrebuje **prostor**, kjer bo ta hiša stala. Nato se hišo nariše. Temu rečemo izris hiše ali *dizajn* (ang: design). **Načrt hiše** pripravi *arhitekt*, ki ima posebno izobrazbo, da lahko to počne. V načrt vnese arhitekt vse podatke o prostoru, na katerem bo hiša stala, o velikosti in obliki hiše, o materialu, ki bo uporabljen za gradnjo hiše. Načrt za hišo ima risbo temeljev hiše, *tlorise*, *preze*, risbo strehe, fasade in okolice. Če ima naša hiša dve nadstropji, potem nam arhitekt izriše tloris pritličja (morda tudi kleti), tloris prvega nadstropja, tloris drugega nadstropja in tloris podstrešja (če ga želimo imeti). Tlorisi so lahko različni, odvisni pa so od tega, kaj želimo imeti v določenem nadstropju. Denimo, v pritličju bomo imeli pral-

nico, garažo za dva velika avtomobila, kolesarnico, igralnico ..., v prvem nadstropju kuhinjo, veliko sobo s kaminom in veliko teraso, kopalnico, delovno sobo in tako naprej. V vseh prostorih bodo velika (majhna) okna, v kuhinji bo jedilna miza za dve, tri, pet, deset ... oseb. Načrtujemo lahko vse, tudi notranjo opremo, kot so zavese, lestenci, barve omaric, preproge, postelje ... to poimenujemo **notranje oblikovanje**.

Ko so vsi načrti pripravljeni in vsa **dovoljenja za gradnjo** zbrana, se začne **gradnja hiše**.

Včasih pa se lotimo le **preнове hiše**. Takrat prav tako potrebujemo načrte za hišo in dovoljenja. Če pa prenavljamo, recimo

šolo, ali hišo, ki je kulturni spomenik, ali bolnico, ali katero koli hišo, ki jo imenujemo **javna infrastruktura** – to pomeni, pomembna za širšo skupnost – se odpravimo po načrte **v arhiv**.

* *Mag. Nada Čibej*

Nove besede:

dizajn – oblikovanje predmetov

arhitekt – strokovnjak za arhitekturo, iz grške besede arkhitekton (arkhi – šef, vodja in tekton – graditelj) – glavni graditelj

tloris – grafični prikaz vodoravnega prereza stavbe (gledano od zgoraj) s podatki o merah

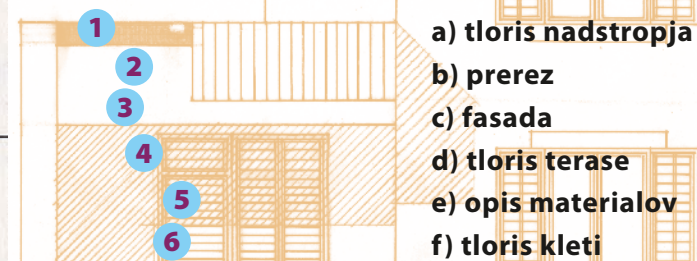
prerez – slika, ki predstavlja telo (hišo), kakršno je v ravnini, ki gre skozenj * *Nada*

Reši naloge:

1.) Kaj pomeni beseda *arhitekt*?

- a) raziskovalec arheoloških izkopanin
- b) glavni načrtovalec in graditelj
- c) načrtovalec računalniških omrežij

2.) Pravilno poveži oznake in besedni opis:

- a) tloris nadstropja
- b) prerez
- c) fasada
- d) tloris terase
- e) opis materialov
- f) tloris kleti

3.) Sestavi hišo (A).

Rešitev: 1.) b, 2.) 1, b, 2, c, 3, f, 4, a, 5, d, 6, e

Filmske zvrsti – animirani film

Podajmo se na pot raziskovanja različnih filmskih zvrsti; kot bi filme razvrstili v skupine glede na to, kakšen odnos imajo do realnosti. Prva postaja: **misija animacija**. Najprej pomislite na svoj najljubši animirani film. Zapišite njegov naslov:

Niste prepričani, na kaj ciljamo z besedo animirani? Ali pa mislite, da že vse veste? Odlično, v obeh primerih berite naprej!

Animirani film je ena od **filmskih zvrsti**. Preostale glavne zvrsti so **dokumentarni**, **igrani** in **eksperimentalni** film. Od naštetih se animirani film razlikuje po tem, da s pomočjo izmišljenih elementov uprizarja izmišljeno dogajanje. To pomeni, da oživimo (saj je to drug izraz za animiramo) na primer lutke, risbe, računalniške modele, skratka vse žive in nežive stvari, ki jih lahko premikamo.

Vsi animirani filmi nastanejo tako, da zgodbo s pomočjo premikanja likov snemamo, in sicer sličico za sličico. Pravilo **25 sekund na sličico**: za eno sekundo filma moramo narediti 25 sličic, risb ali premikov predmetov. Za minuto filma moramo torej ustvariti kar 1500 različnih sličic – na vsaki je položaj lika ali predmeta malce spremenjen. Za lažje delo pa obstaja trik. Vsako sličico lahko posnamemo dvakrat, in na koncu jih zato za eno sekundo filma posnamemo zgolj pol manj – 750 sličic. Dokazano je namreč, da lahko človeško oko prelisčimo in bo kot enako neprekinjeno gibanje zaznalo tudi manj slik, toda podvojenih.

Tehnike animiranega filma

Poznamo številne tehnike, med najbolj razširjene pa spadajo tri:

- ✎ **Stop animacija**. Fizično animiramo (premikamo) lutke, predmete, ljudi in ozadja.
- ✎ **Tradicionalna risana animacija**. Se spomnite filmov in serij, ki jim radi rečemo risanke? Ta tehnika, ki vključuje risanje na papir ali folije, je bila v prejšnjem stoletju najbolj razširjena.
- ✎ **Računalniška 2D in 3D animacija**. Še pred nekaj desetletji je ni bilo, danes je zelo razširjena, animiramo digitalno – na računalniku.

Razmislite, v katerih tehnikah so bili narejeni animirani filmi ali serije, ki ste jih že gledali, in na vsako črto zapišite vsaj en naslov.

Za dodatni izziv dajte to nalogo še staršem, nato primerjajte izbire.

Stop animacija:

Risana animacija:

Računalniška animacija:

Skok v zgodovino

Prve resnično gibljive slike je pred 150 leti ustvaril Francoz Émile Reynaud. V Sloveniji so začetki animiranega filma pred 70 leti temeljili izključno na lutkovnem animiranem filmu. Zatem je legendarni avtor **Miki Muster** napravil **prvi slovenski risani film Puščica** (1960). Veliko let kasneje smo dobili tudi **prvi** (in za

zdaj še vedno edini) **slovenski celovečerni animirani film Socializacija bika** (1998), avtorjev **Zvonka Čoha** in **Milana Eriča**. Narediti tako dolg film je res velik zalogaj, ki zahteva veliko dela in truda (skoraj deset let in 50.000 risb, kot prava avtorja). V zadnjih letih se slovenski animirani film počuti, kot da se na novo rojeva. Mednarodno najuspešnejša avtorica animiranih filmov za mlade in odrasle **Špela Čadež** se v svojih nagrajenih filmih najraje izraža z lutkami. Vsi imamo zelo radi animirani seriji **Bizgeci** in **Princ Ki-Ki-Do** avtorja **Grega Mastnaka**. Najslavnejša lutka, ki še vedno živi (namig: morda nastajajo novi deli serije), pa je postal junak **Koyaa** v istoimenski seriji kratkih filmov avtorja **Kolje Saksida**.

Serija Koyaa

Zabavni Koyaa prebiva na vrhu gore s prijateljem krokarjem. Preprosto življenje mu nenehno zapletajo vsakodnevni predmeti, ki radi oživijo.

Preučite fotografije iz filmov in obkrožite, tehniko, v kateri je Koyaa narejen.

A: v risani animaciji; **B:** v 3D računalniški tehniki; **C:** v lutkovni stop animaciji

Avtor serije **Koyaa** **Kolja Saksida** nam je zaupal nekaj podrobnosti o nastajanju serije: »Za snemanje v animacijskem studiu uporabljamo ročno izdelane lutke, scenografijo in rekvizite, ki so namensko izdelani za potrebe posameznega filma. Da v filmu dosežemo elegantno gibanje lutke, moramo fotografirati vsak njen premik kot tudi ostale predmete, za katere si želimo, da se v filmu gibljejo. Za en Koyeev korak, kot ga vidimo na filmu, naredimo 16 premikov lutke, in vsak premik fotografiramo. V enem snemalnem dnevu, ki traja

*9 delovnih ur, posnamemo približno 125 sličic. Ena sekunda je sestavljena iz 25 sličic, kar pomeni, da na dan posnamemo pet sekund filma (materiala). Za snemanje enega filma Koyaa z enim animatorjem potrebujemo približno 30 snemalnih dni. To pomeni, da je en film sestavljen iz 3375 sličic.» **

Pravilen odgovor: C

Odlična priložnost, da ujamete serijo **Koyaa**, vas čaka že med temi zimskimi šolskimi počitnicami! Zavod Otok ga v okviru projekta Kino Istra do snidenja v živo pripelje na splet in torej naravnost pred vaše domače kavče. Na spletni strani platforme Cinesquare – vtipkajte <http://bit.do/kinoistra> – bo med **19. in 28. februarjem 2021** na voljo sklop sedmih delov serije **Koyaa**, in sicer: **Zmrzljivi šal**, **Živahna kanta**, **Vesele vilice**, **Poskočna radirka**, **Leteči zvezek**, **Presneta odeja**, **Razigrani avtomobilček**.

Za povrh pa še poslastica: ogledali

si boste lahko tudi dokumentarni film o nastajanju serije z naslovom **Živjo, Koyaa!** Poleg tega izbora bodo na voljo tudi drugi filmi za otroke in družine, še en izbor pa pripeljemo **med 19. in 28. marcem 2021**. Cena vstopnice za enkratni ogled je 2 €, cena paketa vseh filmov v mesecu je 5 €. Za morebitna vprašanja ali pomoč nam lahko pišete na meri.viler@isolacinema.org. Sledite nam na Facebookovi strani **Kino Istra**.

Kino Istra je mednarodni projekt, podprt s strani Evropske komisije v okviru projekta "Kinematografi kot inovativna kulturna središča v lokalnih skupnostih" in Ministrstva za javno upravo RS. *

Neptun, pirati, gusarji in morske deklice v Piranu

Vsako leto septembra lahko v Piranu srečate Neptuna, pirate, gusarje, sužnje, morske deklice. A ne gre za pusta, temveč za prireditev **tradicionalnega Neptunovega krsta srednje pomorske šole Piran ob začetku šolskega**

Krst, prva polovica šestdesetih let (Iz publikacije 70 let pomorskih krstov, GEPS Piran, vir: Rado Slepemik)

leta. Dijaki višjih letnikov krstijo dijake prvih letnikov, ki tako uradno vstopijo v novo družbo bodočih pomorščakov.

Že leta 1947 si je peščica takratnih dijakov zamislila poseben obred za spre-

(Iz publikacije 70 let pomorskih krstov, GEPS Piran, vir: Fabio Bonac)

Krst, začetek sedemdesetih let

jem dijakov prvih letnikov: „novincev ali zelencev“. Dijaki višjih letnikov so se preoblekli v Neptuna in njegove pomočnike, novinci pa so bili le v kopalkah. Vsak novinec je moral pred Neptunom poklekniti, priseči in spiti kozarec morske vode, nato so jih prijeli za roke in noge ter jih vrgli v morje.

Dijaki pomorske šole so si izmišljali različne načine krščevanja novincev. Včasih so si morali nadeti jutaste vreče, morali so kričati, teči, skakati, na ramenih nositi debelo ladijsko vrv ali težko skrinjo, nosila, na katerih je sedel Neptun, vleči so morali lesen top in ubogati najrazličnejša povelja dijakov višjih letnikov. V zadnjem času novinci med krstom piskajo na piščalke, krst pa se vsakokrat konča s tem, da novinca vržejo v morje.

Neptun, rimski **bog** sladkih voda in morja. Njegov najznačilnejši zaščitni znak je **trizob**.

Oblačila sodelujočih likov pri krstu so se ravno tako spreminjala. Piratom in gusarjem so se včasih pridružili še vojaki, mornarji, menihi, v zadnjih letih pa tudi morske deklice. Neptun je bil vedno opremljen s trizobom, pogosto tudi s krono in ogrinjalom. Pestrost oblačil dijakov je bila odvisna od njihove domiselnosti, zmožnosti in želje posameznikov po šemljenju. Ob krstu je bilo vedno videti tudi črno zastavo z mrtvaško glavo, ki predstavlja simbol piratov.

Neptunov krst je danes ena slikovitejših prireditev, ki v septembru pri- vabi v Piran številne radovedneže.

* **Veronika**

Izdelaj si masko pirata

Potrebuješ črno blago, črno elastiko, karton, lepenko, barve (tempere), rdeče blago, rolco toaletnega papirja, škarje in lepilo.

I. Pokrivalo za oko

Izreži dva kroga iz črnega blaga in ene- ga iz lepenke. Izmeri elastiko v velikosti obsega glave ter jo zaveži v obroč. Kroge zalepi tako, da bo elastika v sredini in krog iz lepenke med krogi iz blaga.

II. Naglavna rita

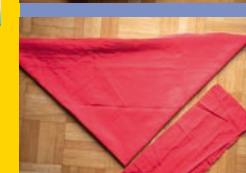
Iz rdečega blaga izreži trikotno ruto ali trak, ki ga bomo zavezali na glavo.

III. Sablja

Rolico toaletnega papirja pobarvaj v črno. Izreži podolgovat trak iz črne lepenke in ga zalepi na rolco tako, da narediš ročaj. Na lepenko nariši in izreži obliko sablje. Izreži enak del tudi iz kartona in ju zalepi skupaj. Pobarvaj jo v zeleno barvo. Na zgornjem delu ročaja naredi zarezo – ta mora biti globoka približno 2 cm in narejena tudi na robovih rolce, da boš lahko vanjo vstavil rezilo sablje. Spodnji del rezila sablje nato namaži z lepilom in jo vstavi v zarezo. Pusti, da se vse dobro posuši.

Nariši si še brazgotino, obleči raztrgane hlače, dodaj zlato verižico in še kakšen detalj, da bo tvoja maska unikatna!

Pirati! Pošljite nam fotografijo svojih mask na: veronika.bjelica@guest.arnes.si.

I.

III.

Krst 2020

Krst

Center za sodelovanje
s Kitajsko ZRS KoperPraznik pomladi – prihaja leto
kovinskega bivola

Chinasage.info

春节

Novo leto se je ravno dobro začelo, zdaj pa prihaja še eno – kitajsko novo leto namreč. Kitajci začetek novega leta praznujejo na »**praznik pomladi**« (*chun jie*). Ker je tradicionalni kitajski koledar povezan s kombinacijo sončnega leta in luninih men, se tudi datum kitajskega novega leta spreminja in je vezan na drugo ali izjemoma tretjo prazno luno (mlaj) po zimskem solsticiju konec decembra. Praznik pomladi je tako vsako leto med 21. januarjem in 20. februarjem, velikokrat približno tedaj, ko imamo pri nas pustno soboto. **Letos se kitajsko novo leto začne 12. februarja.**

Vsako leto v kitajskem koledarju je označeno z eno od dvanajstih simboličnih živali in enim od petih elementov. To je tudi osnova kitajskega tradicionalnega horoskopa, tako bodo npr. ljudje, rojeni med 12. februarjem 2021 in 31. januarjem 2022, rojeni v znamenju bivola, natančneje **kovinskega bivola.**

V katerem letu si rojen/-a?

29. januar 2006–17. februar 2007
pes **ogenj**18. februar 2007–6. februar 2008
pujs **ogenj**7. februar 2008–25. januar 2009
podgana **zemlja**26. januar 2009–13. februar 2010
bivol **zemlja**14. februar 2010–2. februar 2011
tiger **kovina**3. februar 2011–22. januar 2012
zajec **kovina**23. januar 2012–9. februar 2013
zmaj **voda**10. februar 2013–30. januar 2014
kača **voda**31. januar 2014–18. februar 2015
konj **les**19. februar 2015–7. februar 2016
koza **les**8. februar 2016–27. januar 2017
opica **ogenj**28. januar 2017–15. februar 2018
petelin **ogenj**16. februar 2018–4. februar 2019
pes **zemlja**5. februar 2019–24. januar 2020
pujs **zemlja**25. januar 2020– 11. februar 2021
podgana **kovina**

Praznovanje novega leta traja štiri-najst dni, začne se s **praznikom pomladi** in konča s **praznikom lampijonov**. Na predvečer novega leta se družine zberejo k skupni večerji. Priljubljena jed za novoletno večerjo so **jiaozi**, nekakšni kitajski žlikrofi, ki simbolizirajo ponovno združitev družine.

Jiaozi

Priljubljena jed je tudi **riba**, ki ima prav tako simboličen pomen, beseda riba (*yu*) se namreč sliši podobno kot beseda za obilje. RIBE pri novoletni večerji se nikoli ne sme pojesti do konca, kar simbolizira, da bo v prihodnjem letu vsega dovolj. Za praznik lampijonov, ki je na prvo polno luno v novem letu, Kitajci še posebej radi jedo majhne škrobove cmočke **yuanyuan** oziroma **tangyuan**.

Yuanxiao ali tangyuan

ALI VEŠ? Kitajci niso izumili le smodnika, ampak tudi ognjemete. Prve ognjemete so kitajski cesarji prižigali že v 7. stoletju.

Za darila si ob novem letu najpogosteje podarjajo t. i. rdeče zavojčke (*hongbao*), majhne rdeče ovojnice z denarjem. Tudi **okrasje** je večinoma rdeče in zlate barve. Vrata in hiše okrašujejo z rdečimi, na glavo obrnjenimi napismi, ki prinašajo srečo. Priljubljeni so tudi **ognjemeti**.

ALI VEŠ? Po kitajskem bontonu je treba vse dragocene in pomembne reči, kot so npr. darila, denar ali vizitke, dati in sprejeti tako, da jih primemo z obema rokama.

Rdeči zavojčki (*hongbao*)

KVIZ – Obkroži črko pred pravilnim odgovorom, da dobiš ime še enega kitajskega izuma, brez katerega Svetilnika, ki ga držiš v rokah, ne bi bilo.

1. Koliko simboličnih živali pozna kitajski tradicionalni horoskop?

M – 5 R – 10 P – 12

2. Katerega od naštetih elementov NI med kitajskimi petimi elementi?

K – vode A – zraka P – kovine

3. Kaj je treba storiti z ribo pri kitajski novoletni večerji?

P – ne je pojesti do konca
Š – razkosati jo na pet kosov
T – pojesti njen rep

4. Kaj vsebujejo rdeči zavojčki, ki si jih Kitajci podarjajo za novo leto?

E – petarde C – hrano I – denar

5. Kako se imenuje praznik, s katerim se konča praznovanje kitajskega novega leta?

R – praznik lampijonov
J – praznik cmočkov
O – praznik družine

1 2 3 4 5

